

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Incllyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt I. Ex Concilio apud (a) Valentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

NOTÆ.

(a) **B**urg. Ita restituo textum, & epigraphen ex quinta compilatione Honorii III. edita à Cironio, ubi *sub hoc tit. cap. 2.* textus hic reperitur: veram ejus historiam retuli in *cap. licet, de usibus.*

COMMENTARIUM.

Verum est, Sede vacante, omnia ea, quæ sunt jurisdictionis, ad Capitulum devolvi, *cap. olim, de majori. & obed. cap. 1. eod. tit. in 6. cap. ad abolendam 9. de heretic. cap. nunc. hoc tit. in 6. cap. si Episcopus 3. de suppl. neglig. eod. lib. cap. 2. de offic. vuar. eod. lib. Trident. sess. 7. cap. 10. & sess. 23. cap. 10. & sess. 24. cap. 16. probant Hallierius de hierarch. jurisdic. lib. 3. cap. 3. fol. 342. Solorzanus tom. 2. de jure Indiar. lib. 3. cap. 12. Valenzuela consil. 107. & in his Regnis Hispaniarum, ex concordia inter Magnum Philippum II. & Pium IV. Capitulum succedit in omni jurisdictione, quæ competeat Episcopo ut Episcopo, Solorzanus, & Valenzuela *ubi proxime.* In his autem; quæ ad rem dispensationem, & administrationem ipsam spectant, omni modo locum habet sententia præsentis rubricæ, *ne Sede vacante aliquid innovetur;* quæ cum sententiam perfectam contineat, pro lege habetur, ut supra probavi in rubric. *ut lue non contest.* Idem Canonici interim prohibentur quidquam sibi vindicare ex juribus Ecclesiæ, aut Prælati, qui deceffit, *cap. hoc hujus placiti 12. q. 2. cap. 45. de elect. cap. quia saepe 40. eod. tit. in 6. & omni modo de ipsius statu quidquam**

immutari non potest, dum non est qui ejus jura possit tueri, & defendere, *cap. 1. hoc tit. cap. si quæ de rebus, 12. q. 2. cap. 4. & 15. de præscript. docet Barbola de potest. Episcop. alleg. 132. etiam probavi in dicto cap. 15. ideoque Capitulum non potest judicium, etiam cum defuncto cæptum sit, suo Marte prosequi Sede vacante, ex hoc textu, nec constitutionem aliquam facere, quæ Episcopo inferat præjudicium; & si fecerit, nulla est ipso jure, etiam si juramento firmata fuerit, *cap. sicut 27. de jurejur. Corvinus lib. 1. aphorism. juris Pontif. tit. 19. Nec contrarium probat textus in cap. cum consuetudini, de consuet. in illis verbis: Irruas decernentes, si quas forte feceritis in ipsius Episcopi præjudicium, postquam est regimen Parisiensis Ecclesiæ adeptus.* Ex quibus à contrario deducitur, constitutiones eas, quas fecit Capitulum antequam Prælatum adeptus esset Ecclesiæ regimen, etiam in ejus præjudicium valere. Quia responderetur primò argumentum à contrario sensu deductum non valere, cum sequitur absurdum, deinde quia in eo textu tantum agebatur de constitutionibus à Capitulo Parisiensi factis vivo Episcopo, sine ejus consensu, & consilio, unde super illis tantum consultus Honorius respondit, idem profectò responditur de aliis in præjudicium ejus factis Sede vacante. Capitulum verò posse Sede vacante ex potestate legislativa statuta facere, quibus ligetur futurus Episcopus, probat pluribus relatis Diana p. 11. tract. 3. resol. 24. qui *integræ tract. 4. part. 8. prosequitur potestatem Capituli Sede vacante; & titulum Illustrissimi, quo concionatores salutant Episcopum, non deberi Capitulo Sede vacante, probat Illustr. Araujo tract. 2. q. 9. moral. q. 13.**

TITULUS X.

De his quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.

CAPVT I.

Ex Concilio apud (a) Valentiam.

[Irrita erit Episcoporum donatio, vel venditio, vel (b) commutatio rei Ecclesiastica, absque collaudatione (c) & subscriptione clericorum.]

NOTÆ.

(a) **V**alentiam.] Ita etiam habetur in *cap. 1. sub hoc tit. de his quæ conceduntur ab Episcopo sine consensu clericorum, in 1. collect. & apud Burchardum lib. 3. Decret. cap. 170. sed in nullo Concilio Valentino Galliar, vel Hispaniarum reperitur hæc verba, ut notarunt Antonius August. in 1. compil. & lib. 1. de emendat. Gratiani, analog. 14. Severinus Binius in notis ad Concil.*

Valent. tom. 1. fol. 509. Sed in Concilio Carthag. 4. can. 32. hæc habentur verba: *irrita erit donatio Episcoporum, vel venditio, vel commutatio rei ecclesiastica, absque conventia, & subscriptione clericorum.* Ex eo citatur à Carnotensi 3. p. Decret. cap. 231. sententia verò hujus textus ex Leone citatur à Gratiano in *cap. sine except. 12. q. 2. & ab Innocentio III. in cap. 1. & 2. hoc tit. in 3. collect. Credo ergo in Synodo apud Valentiam sub Damaso celebrata anno 374. teste Baronio*

Baronio tom. 4. eodem anno, num. 12. ubi actum fuit de rebus Ecclesiæ, editum fuisse hunc canonem; sed quia ejus sententia etiam reperiebatur in dicto Concilio Carthag. compilatores alii ex Concilio Carthag. alii ex Leonē, alii ex Synodo apud Valent. citant. Hunc etiam canonem inter fragmenta quæ citantur ex Concilio Valentino Hispaniæ refert Loaylas ordine 50. Et Concilium hoc Valentinum fuisse Hispaniæ, non Galliæ, probat Escolano p. 1. annal. Valent. cap. 10.

(b) *Commutatio.*] Permutatio videlicet, ut dicemus in cap. 1. de rerum permut.

(c) *Collaudatio.*] Collaudatio est confirmatio, seu approbatio actus, l. 1. §. sed utrum, ff. de servo corrupto, Ivo Carnot. epist. 16. ibi: *Conjugium quod ante factum non laudatis, post factum nec factum, nec dicto inconsulte approbatus.* Et epist. 17. *Testatus est, plener diffinitam esse causam Apostolicâ auctoritate, & vestra vestrorumque Coepiscoporum laudatione.* Inde laudemium in constit. feudorum, Hothomanus, & alii de feudalibus verbis, eodem verbo notantur.

COMMENTARIUM.

3. *Conclusio traditur & probatur.* EX hoc textu sequens communiter deducitur disputandi assertio: *Pralatus non potest sine consensu & subscriptione Capituli res Ecclesiæ vendere.* Probant eam textus in cap. sine exceptione 52. 12. q. 2. cap. hujusmodi, §. quod si necessitas 10. q. 2. cap. nulli, de rebus Eccles. cum aliis ibi referendis. Illustrant ultra congestos in præfenti à Barbosa, & in dicto cap. nulli, idem Barbosa lib. 3. juris Eccles. cap. 30. & de potest. Episcopi 3. p. alleg. 95. Arias à Mela lib. 3. variar. cap. 23. plures congesti à Carvallo in cap. Raynuntius, 2. p. num. 314. plures quos dabimus in dicto cap. nulli.

4. *Traditur vario dubitandi.* Sed hæc assertio difficilis redditur non solum ex juris fundamentis adducendis infra in cap. nulli, de rebus Ecclesiæ; verum etiam ex eo, quod venditio longè differt ab alienatione; ita ut alienatum non dicatur, quod venditum est, l. alienatum 67 ff. de verb. sign. quia si res distrahitur, ejus loco pretium accipitur: igitur et si alienatio rerum Ecclesiæ generaliter sit interdicta, non tamen eâ generali prohibitione continetur emptio, & venditio, & per consequens Episcopus res Ecclesiæ vendere poterit absque contentu, aut collaudatione Capituli.

5. *De origine huius prohibitionis.* Quâ difficultate non obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione primò sciendum est, nonnullos ab hoc Concilio Valentino originem prohibitionis alienationis rerum Ecclesiæ repetisse: sed contrarium docuit Arias à Mela lib. 3. variar. cap. 23. à temporibus Apostolorum usque ad annum Christi 398. nullam legem latam fuisse de Ecclesiasticis bonis non alienandis, quia ex dispositione Apostolorum Episcopi dispensatores erant omnium rerum Ecclesiæ, can. 39. *Apost. cap. precipimus 12. q. 1. cap. videntes 16. ead. quest. cap. quæquæ 19. 12. q. 2. cap. quæcunque 10. q. 1. cum aliis congestis ab Antonio Augustino in epist. m. Pontif. lib. 4. tit. 80. Illustrant Turrianus lib. 1. pro canon. Apost. cap. 14. Severinus Binus in dicto can. 39. Apost. Robertus lib. 2. rerum judic. cap. 2. Mela d. cap. 23. num. 3. qui tantum deducit originem huius prohibitionis à Concilio Carthag. 3.*

relato in cap. nulli 39. 17. q. 4. Sed si verum est, præfentem canonem editum fuisse in Synodo apud Valentiam, ut supra notavi, necessariò fatendum est ab eo originem prædictæ prohibitionis repeti debere: successit Concilium Carthag. 3. celebratum sub Anastasio Papa anno 398. & sequuta fuit constitutio Leonis I. in epist. 104. cujus fragmentum extat in cap. sine exceptione 12. q. 2. eandemque prohibitionem districtius innovarunt Hilarius Leonis successor epist. 8. Agapetus epist. 6. quam explicat Baronius anno Christi 535. num. 108. Verum hæc decreta indemnitati Ecclesiarum non satis consulebant, cum prohiberent donationem, venditionem, permutationem, non verò omne genus alienationis; prohibitio namque specialis unitus, aut alterius contractus, ad aliud genus alienationis non porrigitur, l. in quorum finibus 24. ff. de pignor. nisi res à commercio eximatur, l. 1. §. eam rem, ff. quæ res pignor. junctis notatis à Donello in ut. de pignor. cap. 4. in omnibus, prope finem. Pinel. in l. 2. p. 2. cap. num. 14. C. de rescind. Rursus non exprimebantur res prohibitionem comprehendere; & si ad res mobiles prohibitio protraheretur, damnata esset Ecclesiis potius quam utilis. Ideò post hæc decreta Leo Imperator sua constitutione, quæ extat in l. iubemus 14. C. de sacrosanct. Eccles. prohibuit cujuscunque alienationis speciem in bonis immobilibus, servis rusticis, & annonis civilibus, hoc est redditibus, & adjecitque penas nullitatis contractus, & ut accipientes bona ita alienata, eorumque hæredes tenerentur satisfacere Ecclesiæ; que tamen constitutio cum lata fuisset à Principe seculari, nullam auctoritatem præfenti prohibitioni præbebat, cap. final. hoc tit. quæ etiam ratione editum Basilii Præfati Prætorio editum anno 483. teste Baronio tom. 6. eodem anno, licet rerum Ecclesiæ alienationem prohiberet, nullius momenti esse, declaratum fuit in Synodo Romana relata in cap. bene quidem 56. dist. Etiam imperfecta erat prædicta Leonis constitutio, quia tantum inhibebat alienationem bonorum Ecclesiæ Constantinop. ut notantur Cujacius in Novel. 7. Justin. Gudelinus de jure novissimo lib. 6. cap. 14. Quare Anastasius successor Leonis in l. privilegia 17. C. de sacrosanct. Eccles. protraxit eam constitutionem ad omnes Ecclesias, adjiciens, ut ex causa necessitatis aut utilitatis liceat alienationem facere, probatâ causâ apud Magistratum census, aut defensores civitatis.

6. *Prosequitur alii huius prohibitionis.* Sequitur juxta temporis seriem constitutio Symmachi in Synodo 4. Romana, anno 502. hæc, qui alienationem perpetuam prædii Ecclesiæ rustici, vel cujuscunque qualitatis, prohibuit, adjiciens, ut violator illius constitutionis anathematis mucrone feriretur, concessâ actione cui libet de populo, ut prædii alienati restitutionem peteret; constat ex cap. non liceat 20. 12. q. 2. cap. si quis 6. hoc tit. Ipse etiam Symmachus epistolam misit ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, ut collapsam Ecclesiæ disciplinam restitueret, & rerum Ecclesiæ alienationem, quam Gallicani Prælati leviter faciebant, auctoritate Apostolicâ interdiceret; unde ipse Concilium Agathense celebravit anno 506. teste Baronio eodem anno: & in can. 7. relato in cap. 1. cap. hujusmodi, §. quod si, & can. 35. relato in cap. Episcopus 34. 12. q. 2. statutum est, ne cui libet

libet Episcopo liceat res Ecclesiæ, casellas, aut mancipia, vel vasa ministerii vendere, seu per quoscunque contractus alienare, nisi causa necessitatis, aut utilitatis emerit, probanda per duos, aut tres comprovinciales Episcopos. Et tunc in *can. 22. §. 40. relatis in cap. statutu 32. cap. Diaconi 35. 12. 9. 2. prohibitum tuit Presbyteris, Diaconis, aut aliis Clericis, ne de bonis Ecclesiæ sibi commissa quidquam done, re, aut concedere præsumant, quod si fecerint, ab honore depositi tantundem reddant, quantum abstulerint, excepto casu relato in cap. si quis in quolibet 55. 12. 9. 2. Denique sub eodem Symmacho celebratum est Concilium Epauonen anno 509. & in *can. 9. statutum fuit, ut quicquid juris ecclesiastici alienatum ab Abbatibus, seu Archiepiscopis, sine consensu Episcopi fuerit, Ecclesiæ restitatur. Verum cum relatæ constitutiones essent tantum provinciales, adhuc alia generali lege opus erat. Eam tunc primus Imperator Justinianus anno 535. in *authent. de non alienandis, aut non permittendis rebus, & in authent. de alienat. & emphyteusi, quorum summam transcripsit Irenæus in authent. hoc tit. C. de sacros. Eccles. ubi Imperator constitutiones Leonis, & Anastasii ad omnes res cuiuslibet Ecclesiæ, & varios alienandi modos protulit. Sed etiam eas constitutiones, ut Principis secularis, nullas esse docuerunt Glossa & Innocentius in *cap. 1. hoc tit. in 6. Molina tom. 2. de iustitia, disp. 465. D. Gregorius Magnus, qui floruit per annos 590. valde curavit, ut res Ecclesiæ iniuste alienatas recuperaret, & deinceps alienare prohiberet; ut constat ex *lib. 1. epist. 66. & lib. 3. epist. 16. & lib. 8. epist. 55. & lib. 10. epist. 33. cuius tempore hæc prohibitio confirmata fuit in Concilio Hispal. 1. *can. 1. in Concilio Tolet. 9. *can. 1. §. 2. Anno 787. in 7. Synodo generali celebrata sub Hadriano II. statutum fuit, ne Episcopus, vel monasterii Prælati res Ecclesiæ alienare præsumant, nisi damnosæ sint; & tunc in clericos, vel agricolas eas transferant, non in Principes seculares. Sequenti etiam seculo, anno 863. eadem prohibitio apertius facta legitur in Concilio Silvanectensi sub Nicolao I. si vera est inscriptio textus in *cap. nulli 5. de rebus Ecclesiæ, ubi decemus. Præterea idem sancitum fuit in Concilio Guastalensi sub Paschali II. anno 1106. ubi statutum fuit, ut nullus Abbas, nullus Archiepiscopus, nullus Præpositus audeat possessiones Ecclesiæ commutare, vendere, seu locare. In Concilio Oxon. sub Honorio III. anno 1122. ubi inhibetur, ne quis habens Ecclesiasticam dignitatem, res Ecclesiæ consanguineis donet, in feudum det, aut quomodocunque alienet. Lugdunensi sub Innocentio IV. anno 1245. sub titulo *de usuris. Lugdunensi sub Gregorio X. relato in *cap. 2. de rebus Eccles. lib. 6. In Concilio Salisburg. sub Martino IV. anno 1281. Viennensi relato in *Clement. 1. de rebus Eccles. Extravag. ambigua, hoc tit. inter communes. Trident. sess. 25. de reformatione, *cap. 11. & aliis constitutionibus Julii III. Pauli IV. Pii IV. & V. quas refert Redoanus post tract. de rebus Eccles.************

Secundo circa solennitatem observandam, in alienatione rerum Ecclesiæ triplicem præscriptam reperiri, juxta Baldum in *dict. authentica*

hoc jus, num. 14. C. de sacros. Eccles. nempe civilem, canonicam, & consuetudinariam. Civilis refertur in *dicta l. subemus 14. authent. hoc jus; & refertur à Gratiano in *cap. ea enim, §. hoc jus 10. 9. 2. quæ non recipitur, nec servatur, ut supra notavi. Circa canonicam autem, & consuetudinariam diversa jura reperuntur, licet non idem sint contraria; Cleri consensus desideratur in *dicto cap. sine exceptione 52. 12. 9. 2. Episcopi tantum assensus desideratur in *cap. 1. de rerum permitt. consensus Primatis, vel duorum comprovincialium licentia in *cap. placuit 51. cap. Episcopus 58. cap. quicumque 66. cap. si Episcopus 12. 9. 2. cap. hujusmodi, vers. apud duos, 10. 9. 2. cap. nullus 39. 17. 9. 4. pro quorum jurium expositione dicendum est, quod cum auctis Ecclesiæ bonis difficile esset duos Episcopos convocare pro solennitate cujuslibet alienationis, observari cœpit alia solennitas præscripta à Leone in *dicto cap. sine exceptione, circa quatuor nonnulli casus distinguendi sunt. Primus est cum agitur de alienatione rerum ad mensam Episcopalem pertinentium, in quo olim alienatio erat prohibita, nisi fieret cum consilio Concilii Provincialis, *cap. placuit, 51. 12. 9. 2. hodie Romani Pontificis desideratur assensus, *cap. 2. de rebus Eccles. in 6. qui debet præcedere, alias suspenditur Episcopus, dicto *cap. 2. Secundus est cum alienantur bona, quorum administratio ad Capitulum pertinet, quo casu Capitulo legitime congregato in loco solito ad sonitum campanæ, superior, seu qui præest, proponit tractatum, causam scilicet, & rem, de cuius alienatione agitur, & sigillatim rationes ex quibus expedit, vel non alienationem fieri, juxta Ulpianum in *l. magis puro, §. si pupillus, ff. de rebus eorum, junct. l. 1. §. 2. in 12. part. 1. Et licet consuevudine receptum sit, ut tres interveniant tractatus, jure tamen communi unus sufficiebat, *dicto cap. sine exceptione cap. tua, cap. cum Apostolica, hoc tit. cap. 1. de rebus Eccles. in 6. Post prædictum autem tractatum debet sequi consensus Capituli, ex nostro textu, ibi, collaudatione junctis Abbate *num. 3. & Glossa 1. in *cap. 2. hoc tit. sufficit tamen si talis consensus à majori parte præstetur, ut probatur in *dicto cap. ea enim, §. hoc jus 1. 9. 2. cap. 1. de his quæ fiunt à majori parte: faciunt textus in *cap. 3. de jure patron. cap. auditus 29. cap. quia propter 41. vers. Vel major, de elect. cap. 2. vers. Vel majoris de testibus, lib. 6. l. quod major 19. ff. ad mancipio. & ea major pars consideratur respectu existentium in Capitulo, quia absentes non computantur, nec vocandi sunt, ut docent Abbas in præfenti, à *num. 5. & in *cap. cum omnibus, num. 13. de constitut. Molina dicta disputat 468. & relata à Redoano supra, num. 51. & à Gregorio Lopez verbo *Con otorgamiento, in d. l. 2. tit. 14. part. 1. & ad minus adesse debent duæ partes Capituli, ut colligitur ex d. l. nulli, junct. l. luminarium. C. de Decur. lib. 10. vers. Duæ partes, ubi Glossa 1. Quæ jura procedunt secundum canones, ut docent Abbas & Decius *num. 31. in *dicto cap. cum omnes, Rochus de Curte de jure patron. verbo Honorificum, reprobata Glossa verbo *Constitutum, in præfenti, de quibus, & de nominibus Canonicorum, & singulorum existentium in Capitulo, debet mentio fieri in instrumento alienationis argumento textus in *l. final. C. de vendit. rer. civit. lib. 11. Et licet de jure communi omnes tenerentur subscribere, ex hoc textu, junctis Glossa in In-**********************

nocentio *hic*; hodie tamen consuetudine non servatur, ut notarunt Gregorius Lopez *ubi supra*, Socinus *consilio 15. volum. 1.* quibus omnibus accedere debet Episcopi, vel legitimi superioris licentia, ut constat *ex cap. quanto, cap. iua, hoc tit.* Tertius casus contingit, cum alienatio fit rei communis pertinentis ad Episcopum, & Clerum, in quo eadem solennitas, quae in superiori casu, necessaria est, ex notatis à Panormit. *in presenti, num. 5.* Quartus casus contingit quando alienantur res monasterii; quo casu si illud Episcopo subiectum est, causa alienationis coram Episcopo, vel eius vicario proponitur, & post causae cognitionem licentia ab eodem conceditur, *cap. Abbatibus 41. 12. q. 2. cap. in venditionibus 40. 17. q. 4.* docent Abbas *hic, num. 5.* Covar. *lib. 2. var. cap. 17. num. 1.* Castillo *de usufructu lib. 1. cap. 54. num. 22.* Quod si monasterium exemptum sit ab Episcopi jurisdictione, tunc Capituli consensus, & superioris licentia desiderantur. Quintus tandem casus contingit, cum alienantur bona hospitalium, confraternitatum, aut similis loci pii; quo casu distinguendum est, an similia hospitalia erecta sint auctoritate Episcopi, vel sine eius licentia. Primo casu facultas Episcopi desideratur, secundo verò tantum consensus, seu tractatus desideratur. Circa solennitatem consuetudinariam etiam sciendum est, quod si per consuetudinem addatur nova forma, quae Ecclesiae utilis sit, servanda erit, Redoanus *de rebus Ecclesiae, q. 24. num. 80.* Idemque dicendum est, si solennitatis praescriptae aliquam partem levem moderetur, veluti subscriptionem clerici in praesenti statutam. Gilkenius *in dicta aubent. hoc ius, C. de sacros. num. 56.* sed si per consuetudinem omnis solennitas auferatur, & ita damnosa Ecclesiae esse incipiat, ut irrationabilis improbanda est, ex adductis *in cap. 1. & 2. de consuet. docuerunt Covar. dict. lib. 1. var. cap. 17. num. 4. Gutierrez 2. p. de iure cap. 5. num. 6. Chassaneus in consuet. Burgundiae, §. 9. num. 32.*

8.
Traditur
vaso deci-
dendi.

Quibus ita animadvertis, apparet vera ratio praesentis textus; nam cum tot Ecclesiae legibus alienatio rerum Ecclesiae prohibita sit absque debita solennitate celebrata, & venditio alienatio sit, *sed Celsus 6. in principio, l. alienatio 67. ff. de contrah. emptio.* liquidem per eam, & traditione secuta id agitur, ut si venditor dominus est, dominium transferat, *l. claribus 74. ff. eod. tit.* aut si dominus non est, usufructu conditionem, *§. ex his, Insti. per quas personas nobis acquiruntur*, ita ut pacisci non liceat, quod salva manente venditione emptori dominium non acquiratur, *l. cum manu lata 80. §. ult. ff. de contrah. emptio.* inde sub prohibitione alienationis venditionem contineri docetur *in l. 1. & per tot. C. de praed. minor. l. fundum 17. ff. de fundo dotali,* immò sub venditionis voce alias alienationis species contineri probat Joannes Robertus *lib. 1. animadv. cap. 8.* R. Et ergo in praesenti docetur Episcopum res Ecclesiae vendere non posse absque solennitate, id est, consensu, & collaudatione Capituli, quod aded verum est, ut ea solennitate deficiente, nulla sit alienatio, quamvis utilis Ecclesiae appareat, *dict. cap. sine exceptione, ubi glossa, verbo Profuturum 12. q. 2. cap. 1. de rebus Ecclesiae in 6. defendunt Sarmiento 1. p. de reddit. cap. 2. per tot. Matienzo in l. 2. tit. 3. lib. 5. recopil. glossa 1. num. 13.* Sed licet pra-

dicta solennitas alienationem praecedere debeat, ex supra traditis, si postea sequatur, in Ecclesiae utilitatem sustinetur alienatio, argumento textus *in cap. si qua 12. q. 2. cap. cum nos 3. hoc tit.* docent Glossa *in cap. 1. verbo Sede, ne Sede vacante, Orofius in l. cum hi 8. §. eam. ff. de transact.* ita ut ipsa alienatio censetur valere non ex tunc, id est, à die alienationis; sed ex nunc, id est, à die rati- habitationis. Abbas *in cap. cum nos, hoc tit.* Molina *d. diffus. 468.*

Nec obstat dubitandi ratio supra pensata; nam cum dicimus, venditionem alienationem esse, de ea agimus, quae non solum est perfecta mutuo consensu, juxta textum *in l. 1. ff. de contrah. emptio. rati. princip. Insti. eod. tit.* ubi plura D. Nicolaus de Castro; sed etiam traditione sequuta, per quam dominium transfertur, *l. traditionibus, C. de pactis;* venditio namque traditione non sequuta magis alienationi proxima est, quam alienatio proprie dicatur, *d. l. alienatum 67. ff. A. v. f.* Sed quia in rebus Ecclesiae servandis ita cautè procedi oportet, ut non solum tollatur actus, in quo alienatio exercetur; sed etiam omnis actus, per quem ad alienationem perveniri possit, ex regula legis finalis, *C. in quibus causis in integr. restit.* ided facti canones non solum venditionem rei traditione perfectam, verum & mutuo tantum consensu celebratam prohibuerunt. Illud tamen difficile est, an sicut praesenti prohibitione generalis de non alienandis Ecclesiae rebus, comprehenditur venditio; è contrario praesenti textu, & aliis antiquis Ecclesiae canonibus supra relatis, venditio specialiter prohibita, quaecunque alienatio interdicitur censetur? Et affirmativa sententia suadet ex eo, quod venditio contractus similes comprehendit, *l. sicut, §. venditionis, ff. quibus modis pignus vel hypotheca.* Rursum quoad hujusmodi contractum adest latissima acceptio, ut ex lege XII. Tabul. omnem alienationis speciem sub eo complecti voluerit, *l. statuliberi 29. §. Quintus, ff. de statulib.* probat Robertus *d. lib. 1. animadv. cap. 8.* Verum tamen dicendum est, necessariam fuisse interdictionem generalem alienationis, nec virtute praesentis prohibitionis alios contractus comprehendendi potuisse, *ex l. in quorum 24. ff. de pignor.* nam prohibitio restrin- gens facultatem disponendi de rebus propriis, strictè debet interpretari, ut resolvit Caldas *tratt. de emptio. & vendit. cap. 3. num. 1. & cap. 8. num. 26.* Ut autem aliud est vendere, aliud donare, aliud permutare, & cetera; sic etiam venditione prohibita alii contractus sublati non intelliguntur, ut constat ex casibus relatis *in l. si pupillorum 7. §. si Prator, ff. de rebus eorum, l. final. C. de praed. Decur. lib. 10. in quibus sub venditione alii contractus non veniunt, sicut etiam sub emptioe alii contractus non conti- nentur: unde legatis rebus emptis, quaestio alio titulo non debentur, *l. item 49 §. item, ff. de lega. 3.* & qui prohibetur emere, non veratur pignori accipere, *d. l. in quorum;* unde post specialem prohibitionem venditionis rerum Ecclesiae necessaria fuit generalis prohibitio alienationis earum. Nec contrarium suadet ex *dict. l. sicut 8. §. venditionis, ff. quibus modis pignus,* in qua tantum agitur de exceptione sententiae propositae *in §. si voluntate,* ejusdem legis, ubi docuerat Marcianus, permissa à creditore venditione pignoris, obligationem ejusdem remitti: postea*

postea differit, quinam contractus celebrari possint, ita ut ex permissione creditoris pignus distrahi dicatur; & ait in dotem dationem concessam intelligi; & donationem, nisi forte eo animo fuerit creditor, ut ex pretio rei distractæ sibi fieret satis: sed hæc sententia ita exponenda est, ut donare possit debitor, & in dotem dare, non quia venditionis nomine hi contractus veniant, sed ex sententia & mente creditoris; nisi enim voluit ex pretio rei distractæ sibi caveri, remissionem pignoris videtur fecisse, ut debitor de re sua disponat quomodo sibi expediat: docuerunt Caldas *ubs supra*, Arias de Mesa *lib. 1. var. cap. 5.* Nec obstat textus *in dicta l. stantiberi, §. Quinque*, qui eodem modo est exponendus; nam quod ibi dicitur, emptio nis verbo omnem alienationis speciem comprehendit, perpetuum non est, neque ex proprietate verbi colligitur, sed ex sententia legis ad speciem ibi subjectam restringitur, ut laicus docuerunt Cujacius *lib. 2. obser. cap. 7.* Sarmient. *lib. 3. select. cap. 1.* Robertus *lib. 1. animadv. cap. 7.* Genoa *in Concl. fol. 538.* Amaya *in lege unica, C. de vendit. rer. Wilembach. disput. 5. num. 5.* Illud tamen sciendum est circa hanc alienationis speciem, quod licet venditio emptio nem soleat etiam comprehendere, cum veteres promiscue his appellationibus uterentur, *l. veteres 19. ff. de alt. empti.* & correlativa sint emere, & vendere; quare dispositum in uno, in alio statutum creditur, *l. 1. C. de cupres. lib. 11.* atamen cum Prælati admittit in præsentii textu potestas vendendi res Ecclesiæ, non interdicitur ex illis otiosam pecuniam in emprionem prædii, vel alterius rei conferre, quia non viget eadem ratio prohibitionis. Facit exemplum iuris, de quo *in l. 4. ff. de admini. str. l. 3. C. de usur. pupil. juncto Gutierrez 2. p. de intel. cap. 9.* à quo ad Prælatum non male deducitur argumentum: & ita licet Prælati prohibeatur vendere rem Ecclesiæ, non ideo illi interdicitur ex pecunia otiosa prædium emere, cum hoc utilis sit Ecclesiæ, quam pecuniam infructuosam retinere.

10. Sed supra traditæ assertioni obstat textus *in cap. dilecti 3. de emptioe & vendit.* ubi venditio sylvæ facta fuit in scio Capitulo Beluacensi, & sic sine solemnitate præscripta in hoc textu; & tamen sustinetur talis contractus, nec ideo irritatur. Igitur quia consensus, seu collaudatio Capituli non desideratur in alienatione prædii ecclesiastici, Pro cuius textu expositione sciendum est, in ejus specie duplici ex causa actum esse ad rescissionem venditionis. Primâ, quia minus dimidiâ justî pretii pro sylvâ Canonici acceperunt, quare illis competeat beneficium legis secundæ; *C. de rescind. vendit.* Secundâ, quia sine Capituli consensu, & subscriptione facta fuit, quare iudices sylvam restitui iussunt ejus venditione rescissa; sed illorum senti-

tentia fuit per Innocentium revocata, quia juxta remedium dictæ legis 2. debebant alternativè pronunciare, electione data emptori, ut pretium justum restitueret, vel rem redderet, *l. si dolus, C. de rescind. vendit.* dicemus *in dicto cap. 3.* Si verò ob defectum solemnitaris venditionem rescindi iudices volebant, id primùm probari oportuit per Ecclesiam videlicet, quod sine solemnitate celebrata fuisset emptio, quia iudex secundùm allegata, & probata tantùm sententiam ferre potest, *l. illicitus, §. veritas, ff. de offic. Præsidis: at in specie dicti capituli 3. non constabat de defectu consensus Capituli; quare dum Innocentius sententiam priorum iudicum retractat, reservat etiam jus Ecclesiæ, ut contra venditionem agere possit, ob defectum consensus Capituli; & ita cum de eo defectu non constaret primis iudicibus, non potuerunt ob solemnitaris defectum venditionem irritare. Nec obstat si in testes, consensus Capituli in eo textu præsumi, quia licet talis solemnitas pro forma desiderata in præsentii textu, & *in cap. 1. de rebus Ecclesiæ, in 6. in factis consistat, & proinde non præsumatur, l. in bello, 12. §. factis, ff. de capere. vis, docent Panormit. in cap. ea noscitur, num. 9. hoc tit. Menochius lib. 2. de præsumpt. præsumpt. 75. num. 21.* hoc tamen limitatur nisi triennale tempus elapsum sit, quia ex tali tacita rati habitatione venditio aliàs nulla convalescit, & per consequens cum in eo textu de solemnitate non constaret, nec elapsum esset tam diuturnum tempus, videbatur sufficienter constasse de defectu solemnitaris. Nam respondendum est, quod licet verum sit, solemnitaris non præsumi, nisi probeatur, & talis probatio incumbat illi, qui solemnitaris interfuisse dicit, *l. quæcumque, §. final. ff. de publicis. na; l. 2. C. de probat.* tamen si Ecclesia agit, & possessor rei distractæ convenitur, Ecclesiæ incumbit onus probandi defectum solemnitaris cum emptor interim tutus sit possessione, *cap. cum venissent 6. de insti. docet Redoanus de rebus Ecclesiæ, q. 39. num. 6.* unde cum *in dicto cap. 3.* Ecclesia peteret rescissionem contractus, debebat probare defectum solemnitaris, quæ cum extrinseca sit, non præsumitur, nisi probeatur. Et si adhuc inciteris, quare si *in dicto cap. 3.* sententia priorum iudicum infirmatur, quia electionem non præstabat emptori supplendi justum pretium, vel restituendi sylvam, quomodo Innocentii sententia sustinetur; quæ prædictam electionem etiam non præbebat? Respondeo injustam fuisse in specie dicti capituli 3. sententiam priorum iudicum, quatenus electionem emptoribus à jure concessam denegarunt; at non esse iniquam Innocentii sententiam, etsi eandem electionem non concederet, ex eo; quia priores iudices diffinitivam sententiam contra jus præscriptum *in dicta l. 2.* protulerunt; at Innocentius tantùm interlocutoriam sententiam protulit, ut injuriam illatam Ecclesiæ ex executione prædictæ sententiæ tolleret.*